

EL VOLUNTARIAT I L'ESGLÉSIA EN SORTIDA

(Trobada de capellans d'hospital de les illes balears, Santuari del Toro, 11-12-2018)

En primer lloc, sigueu tots benvinguts a aquest Santuari de la Mare de Déu del Toro, veritable cor de l'illa de Menorca i de la nostra Diòcesi. En ell veneram des de fa segles l'antiga i preuada imatge de la Verge del Toro, patrona de Menorca. Donam la benvinguda, de manera especial, als que heu vingut des d'Eivissa i Mallorca. Esperam que us trobeu bé entre nosaltres.

La importància del voluntariat

Aquesta Jornada interdiocesana se centrarà en el tema del voluntariat dins de la pastoral de la salut. Des dels primers temps, l'Església ha dedicat persones i recursos a l'atenció als malalts, seguint la praxi de Jesús, que *"passava per viles i pobles, ensenyant a les sinagogues, predicant la bona nova del Regne i guarint totes les malalties i dolències"* (Mt 9, 35). En la seva primera encíclica va dir el Papa Benet que *"practicar l'amor cap a (...) els malalts i necessitats de tot tipus, pertany a l'essència de l'Església tant com el servei dels sagraments i l'anunci de l'Evangeli. Per tant, l'Església no pot descuidar el servei de la caritat, com no pot ometre els Sagraments i la Paraula"* (Deus caritas est, 22). El servei als malalts no és opcional, sinó assignatura obligatòria per a l'Església.

Per dur a terme aquesta missió és fonamental que, al costat del sacerdot o diaca, hi hagi un grup de voluntaris, que visiti als malalts i atengui les seves famílies en nom de tota la comunitat.

La missió del voluntariat

El voluntariat té com a missió fonamental manifestar l'amor i la presència de Crist i de l'Església al costat dels que pateixen la malaltia, els seus familiars i les persones que en tenen cura i atenen. És una missió molt gran i polida perquè els pobres, els petits, els malalts i ancians són la carn de Crist sofrent. Per això, posar-se al seu servei és una oportunitat per trobar-nos amb el Senyor.

És una missió que es realitza sense esperar cap compensació. *"de franc ho heu rebut, donau-ho també de franc"*, deia Jesús als Dotze (cf. Mt 10, 8). El que caracteritza el voluntari és la generositat de dedicar temps i esforç als altres sense esperar res a canvi. No es busca ni tan sols la satisfacció que produeix fer el bé. La font d'aquesta generositat és la pròpia fe, que mou a evangelitzar el món del dolor i la malaltia i a estar a prop del que ho necessita.

La identitat del voluntariat

El voluntariat de pastoral de la salut no és un activista ni un soci d'una ONG, sinó algú que actua mogut per la seva fe. El voluntari és algú que s'esforça a transmetre al malalt tota la proximitat i acollida amb que Jesús tractava els malalts, tot el seu afecte, la seva tendresa i la seva força salvadora.

I ho fa en nom de la comunitat cristiana, de l'Església. El voluntari no actua pel seu compte sinó com a representant de la parròquia, que és la que té l'encàrrec del Senyor de guarir i anunciar. Cada malalt ha de sentir propera a la parròquia. Tant el sacerdot com els voluntaris tenen com a missió fer present a tota la comunitat cristiana, acompanyant al malalt i ajudant-lo en el que necessita.

Per fer-ho bé, consider que són molt importants dues coses: una bona formació i una adequada coordinació.

Primer, es necessària la formació. No podem deixar a la improvisació una cosa tan important com és l'atenció als malalts. És important formar-se en els aspectes humà, ètic, bioètic, pastoral i espiritual, per tal d'exercir més eficaçment el servei als malalts.

En segon lloc, és també molt important treballar en equip, en unió amb el sacerdot i amb els altres membres de l'equip de pastoral de la salut. Ens equivocam quan actuam pel nostre compte. Per servir millor als malalts i les seves famílies, hi ha que coordinar-se amb tots els que porten a terme la pastoral de la salut i amb la resta d'accions pastorals de la comunitat cristiana.

Una Església en sortida

Els voluntaris de pastoral de la salut sou signe d'una Església que no es tanca en si mateixa, sinó que es posa en sortida i que desitja estar a prop de tots els homes i especialment dels que més ho necessiten. Des del principi del seu pontificat, el Papa Francesc ens ha urgit a ser Església en sortida, casa de portes obertes, hospital de campanya on puguin ser guarides les ferides de l'ésser humà. Les nostres parròquies i cadascuna de les nostres comunitats han de ser "*oasi de misericòrdia*". La pastoral de la salut ajuda a fer visible aquesta proximitat de l'Església a tot home. Els voluntaris sou enviats per la comunitat per actuar en el seu nom, mostrant la preocupació de tota l'Església pels malalts i les seves famílies.

En les conclusions del recent Sínode dels bisbes es diu: "cap vocació a l'interior de l'Església no pot col·locar-se fora d'aquest dinamisme comunitari de sortida i diàleg, i per això, qualsevol esforç d'acompanyament és cridat a mesurar-se amb aquest horitzó, reservant una atenció privilegiada als més pobres i als més vulnerables" (n. 127). Tota vocació, tot servei a l'Església ha d'entrar en el dinamisme d'acollida, de sortida, que ha de moure a tota l'Església.

Acab aquestes paraules de benvinguda mirant cap a la Mare, Maria. Esteim en aquest santuari dedicat a ella. Maria ens ensenya a estar al costat del qui pateix amb la sol·licitud, la delicadesa i la generositat que són peculiars d'una mare. Acabaré aquesta benvinguda amb una senzilla oració a Maria que va compondre el Papa Francesc. Diu així:

Maria, Mare nostra,

que en Crist ens aculliu com a fills,

enfortiu en els nostres cors l'espera confiada,

auxíliu-nos a les nostres malalties i sofriments,

guiau-nos fins Crist, fill vostre i germà nostre,

i ajudau-nos a encomanar-nos al Pare que fa obres grans en nosaltres.

EL VOLUNTARIADO Y LA IGLESIA EN SALIDA

En primer lugar, sed todos bienvenidos a este Santuario de la Virgen del Toro, verdadero corazón de la isla de Menorca y de nuestra Diócesis. En él veneramos desde hace siglos la antigua y preciada imagen de la Virgen del Toro, patrona de Menorca. Damos la bienvenida, de manera especial, a los que habéis venido desde Ibiza y Mallorca. Esperamos que os encontréis bien entre nosotros.

La importancia del voluntariado

Esta Jornada interdiocesana se centrará en el tema del voluntariado dentro de la pastoral de la salud. Desde los primeros tiempos, la Iglesia ha dedicado personas y recursos a la atención a los enfermos, siguiendo la praxis de Jesús, que “recorría ciudades y aldeas, enseñando en sus sinagogas, predicando el Evangelio del Reino y curando todas las enfermedades y dolencias” (Mt 9, 35). En su primera Encíclica dijo el Papa Benedicto que “practicar el amor hacia (...) los enfermos y necesitados de todo tipo, pertenece a la esencia de la Iglesia tanto como el servicio de los sacramentos y el anuncio del Evangelio. Por lo tanto, la Iglesia no puede descuidar el servicio de la caridad, como no puede omitir los Sacramentos y la Palabra” (*Deus caritas est*, 22). El servicio a los enfermos no es opcional, sino asignatura obligatoria para la Iglesia.

Para llevar a cabo esta tarea resulta fundamental que, junto al sacerdote o diácono, exista un grupo de voluntarios, que visite a los enfermos y atienda a sus familias en nombre de toda la comunidad.

La misión del voluntariado

El voluntariado tiene como misión fundamental manifestar el amor y la presencia de Cristo y de la Iglesia junto a los que sufren la enfermedad, sus familiares y las personas que los cuidan y atienden. Es una tarea muy grande y hermosa porque los pobres, los pequeños, los enfermos y ancianos son la carne de Cristo sufriente. Por eso, ponerse a su servicio es una oportunidad para encontrarnos con el Señor.

Es una tarea que se realiza sin esperar ninguna compensación. “Gratis has recibido, da gratis”, decía Jesús a los Doce (cf. Mt 10, 8). Lo que caracteriza al voluntario es la generosidad de dedicar tiempo y esfuerzo a los demás sin esperar nada a cambio. No se busca ni siquiera la satisfacción que produce hacer el bien. La fuente de esta generosidad es la propia fe, que mueve a evangelizar el mundo del dolor y la enfermedad y a estar cerca del que lo necesite.

La identidad del voluntariado

El voluntariado de pastoral de la salud no es un activista ni un socio de una ONG, sino alguien que actúa movido por su fe. El voluntario es alguien que se esfuerza en transmitir al enfermo toda la cercanía y acogida con que Jesús trataba a los enfermos, todo su cariño, su ternura y su fuerza salvadora.

Y lo hace en nombre de la comunidad cristiana, de la Iglesia. El voluntario no actúa por su cuenta sino como representante de la parroquia, que es la que tiene el encargo del Señor de curar y anunciar. Cada enfermo debe sentir cercana a la parroquia. Tanto el sacerdote como los voluntarios tienen como misión hacer presente a toda la comunidad cristiana, acompañando al enfermo y ayudándole en lo que necesite.

Para hacerlo bien, considero que son muy importantes dos cosas: una buena formación y una adecuada coordinación.

Primero, es necesaria la formación. No podemos dejar a la improvisación algo tan importante como es la atención a los enfermos. Es importante formarse en los aspectos humano, ético, bioético, pastoral y espiritual, con el fin de desempeñar más eficazmente el servicio a los enfermos.

En segundo lugar, es también muy importante trabajar en equipo, en unión con el sacerdote y con los demás miembros del equipo de pastoral de la salud. Nos equivocamos cuando actuamos por nuestra cuenta. Para servir mejor a los enfermos y sus familias, es preciso coordinarse con todos los que llevan a cabo la pastoral de la salud y con el resto de acciones pastorales de la comunidad cristiana.

Una Iglesia en salida

Los voluntarios de pastoral de la salud sois signo de una Iglesia que no se cierra en sí misma, sino que se pone en salida y que desea estar cerca de todos los hombres y especialmente de quienes más lo necesitan. Desde el principio de su pontificado, el Papa Francisco nos ha urgido a ser Iglesia en salida, casa de puertas abiertas, hospital de campaña donde puedan ser sanadas las heridas del ser humano. Nuestras parroquias y cada una de nuestras comunidades tienen que ser “oasis de misericordia”. La pastoral de la salud ayuda a hacer visible esa cercanía de la Iglesia a todo hombre. Los voluntarios sois enviados por la comunidad para actuar en su nombre, mostrando la preocupación de la Iglesia entera por los enfermos y sus familias.

En las conclusiones del reciente Sínodo de los obispos se dice: “cap vocació a l’interior de l’Església no pot col·locar-se fora d’aquest dinamisme comunitari de sortida i diàleg, i per això, qualsevol esforç d’acompanyament és criticat a mesurar-se amb aquest horitzó, resetvant una atenció privilegiada als més pobres i als més vulnerables” (n. 127). Toda vocación, todo servicio en la Iglesia tiene que entrar en el dinamismo de acogida, de salida, que tiene que mover a toda la Iglesia.

Termino estas palabras de bienvenida mirando hacia la Madre, María. Estamos en este santuario dedicado a ella. María nos enseña a estar al lado de quien sufre con la solicitud, la delicadeza y la generosidad que son peculiares de una madre. Terminaré esta bienvenida con una sencilla oración a María que compuso el Papa Francisco. Dice así:

María, Madre nuestra,
que en Cristo nos acoges como hijos,
fortalece en nuestros corazones la espera confiada,
auxílianos en nuestras enfermedades y sufrimientos,
guíanos hasta Cristo, hijo tuyo y hermano nuestro,
y ayúdanos a encomendarnos al Padre que realiza obras grandes.